Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

1. august 2025*

Eelotsusetaotlus – Tolliliit – Impordi- või eksporditollimaksu tagasimaksmine või vähendamine – Määrus (EMÜ) nr 1430/79 – Tollimaks, mis on sisse nõutud liidu õigust rikkudes – Artikli 2 lõike 2 kolmas lõik – Omal algatusel tagasimaksmise tingimused – Olukord, kus enne kolme aasta möödumist tollimaksu kohta arvestuskande tegemise kuupäevast tuvastatakse, et see tollimaks on alusetult sisse nõutud – Tuvastamine, mis tähendab, et liikmesriigi tollil on teada asjaomaste ettevõtjate nimed ning summa, mis tuleb igaühele neist tagasi maksta – Tolli kohustus võtta vajalikke ja sobivaid meetmeid, et saada tagasimakse tegemiseks vajalikku teavet

Kohtuasjas C-206/24,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Cour de cassationi (Prantsusmaa kassatsioonikohus) 13. märtsi 2024. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 14. märtsil 2024, menetluses

YX,

Logística i Gestió Caves Andorranes i Vidal SA

versus

Ministre de l'Économie, des Finances et de la Relance,

Directeur général des douanes et droits indirects,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president M. L. Arastey Sahún (ettekandja), kohtunikud D. Gratsias, E. Regan, J. Passer ja B. Smulders,

kohtujurist: R. Norkus,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Prantsuse valitsus, esindajad: P. Chansou ja B. Travard,

– Euroopa Komisjon, esindajad: A. Demeneix ja B. Eggers,

olles 6. märtsi 2025. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 2. juuli 1979. aasta määruse (EMÜ) nr 1430/79 impordi- või eksporditollimaksude tagasimaksmise või vähendamise kohta (EÜT 1979, L 175, lk 1), muudetud nõukogu 7. oktoobri 1986. aasta määrusega (EMÜ) nr 3069/86 (EÜT 1986, L 286, lk 1) (edaspidi „määrus nr 1430/79“), artikli 2 lõiget 2 ja nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT 1992, L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307; edaspidi „ühenduse tolliseadustik“), artikli 236 lõike 2 kolmandat lõiku.

2 Taotlus on esitatud ühelt poolt YXi ja Andorra õiguse alusel asutatud äriühingu Logística i Gestió Caves Andorranes i Vidal SA (edaspidi „Caves Andorranes“) ning teiselt poolt ministre de l’Économie, des Finances et de la Relance’i (Prantsuse majandus-, rahandus- ja majanduse taaskäivitamise minister) ja directeur général des douanes et droits indirects’ (tolli ja kaudsete maksude ameti peadirektor, Prantsusmaa) vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab kolmandatest riikidest Andorrasse imporditud kaubalt alusetult sissenõutud tollimaksu omal algatusel tagasimaksmist.

Õiguslik raamistik

Määrus nr 1430/79

3 Määruse nr 1430/79 artiklis 1 oli ette nähtud:

„1. Käesolevas määruses sätestatakse tingimused, mille alusel pädevad asutused impordi- või eksporditollimaksu tagasi maksavad või seda vähendavad.

2. Käesolevas määruses kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

[…]

e) „arvestuskanne“: haldusakt, millega määratakse nõuetekohaselt kindlaks pädevate asutuste kogutav impordi- või eksporditollimaksu summa;

[…]“.

4 Määruse artiklis 2 oli ette nähtud:

„1. Imporditollimaks makstakse tagasi või seda vähendatakse, kui pädevale asutusele on tõendatud, et tollimaksu summa, mille kohta on arvestuskanne tehtud:

– on seotud kaubaga, millel ei ole tekkinud tollivõlga või mille puhul tollivõlg on lõppenud muul viisil kui selle summa tasumise või sissenõudmise tõttu,

– on mis tahes põhjusel suurem kui see, mis oli seadusega ette nähtud.

2. Imporditollimaksude tagasimaksmiseks või vähendamiseks ühel lõikes 1 nimetatud alustest tuleb asjaomasele tolliasutusele esitada taotlus kolme aasta jooksul sissenõudmise eest vastutava asutuse poolt kõnealuste tollimaksude kohta arvestuskande tegemise kuupäevast.

Seda tähtaega ei või pikendada, välja arvatud juhul, kui isik tõendab, et taotluse esitamist ettenähtud tähtaja jooksul takistasid ettenägematud asjaolud või vääramatu jõud.

Kui pädev asutus ise avastab nimetatud tähtaja jooksul lõikes 1 kirjeldatud olukorra, maksab ta tollimaksu summa tagasi või vähendab seda omal algatusel.“

5 Määruse artikli 15 esimene lõik oli sõnastatud järgmiselt:

„Impordi- või eksporditollimaksud makstakse tagasi või neid vähendatakse üksnes isikule, kes need maksis või on kohustatud maksma, või tema õigusjärglasele.“

6 Määrus nr 1430/79 tunnistati kehtetuks ühenduse tolliseadustiku artikliga 251.

Ühenduse tolliseadustik

7 Ühenduse tolliseadustiku artiklis 236 oli sätestatud:

„1. Impordi- või eksporditollimaks makstakse tagasi, kui on kindlaks tehtud, et selle summa tasumise ajal ei tulenenud see summa seadusest või selle summa kohta tehti arvestuskanne vastuolus artikli 220 lõikega 2.

Impordi- või eksporditollimaksu vähendatakse, kui on kindlaks tehtud, et selle kohta arvestuskande tegemise ajal ei tulenenud see summa seadusest või selle summa kohta tehti arvestuskanne vastuolus artikli 220 lõikega 2.

Tollimaksu ei maksta tagasi ega vähendata, kui seadusest tulenevast tollimaksu summast erineva summa tasumise või sellest erineva summa kohta arvestuskande tegemise tingis asjaomase isiku tahtlik tegevus.

2. Impordi- või eksporditollimaks makstakse tagasi või seda vähendatakse taotluse alusel, mis tuleb esitada asjakohasele tolliasutusele kolme aasta jooksul arvestades kuupäevast, kui selle tollimaksu summa võlgnikule teatati.

Seda tähtaega võib pikendada, kui asjaomane isik tõendab, et taotluse esitamist ettenähtud tähtaja jooksul takistasid ettenägematud asjaolud või vääramatu jõud.

Kui toll ise avastab nimetatud tähtaja jooksul lõike 1 esimeses või teises alapunktis kirjeldatud olukorra, maksab ta tollimaksu summa tagasi või vähendab seda omal algatusel.“

8 Ühenduse tolliseadustiku artikli 253 teise lõigu kohaselt kohaldati seda seadustikku alates 1. jaanuarist 1994.

9 Ühenduse tolliseadustik tunnistati kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta määruse (EÜ) nr 450/2008, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (ajakohastatud tolliseadustik) (ELT 2008, L 145, lk 1), artikliga 186 ning see seadustik tunnistati omakorda kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT 2013, L 269, lk 1, ja parandus ELT 2016, L 267, lk 2) (edaspidi „liidu tolliseadustik“), artikliga 286.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

10 Aastatel 1988–1991 importisid Andorra õiguse alusel asutatud äriühingud Andorrasse muu hulgas kolmandatest riikidest kaupa, mida vahendas Prantsusmaal asuv tollimaaklerist äriühing Ysal. Sellelt impordilt tasuti imporditollimaks Prantsusmaale. Tollal nõudsid Prantsuse tolliasutused, et Andorrasse toimetatav kaup tuleb Prantsusmaa territooriumi läbimise korral suunata vabasse ringlusse.

11 Euroopa Komisjon avaldas 23. jaanuaril 1991 põhjendatud arvamuse KOM(90) 2042 (lõplik), milles ta esiteks leidis, et kuna Prantsuse Vabariik oli kehtestanud sellise vabasse ringlusse lubamise nõude, oli ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad liidu õiguse teatud sätetest, ja teiseks palus ta sel liikmesriigil võtta nõutavad meetmed, et oma praktika 30 päeva jooksul põhjendatud arvamusega kooskõlla viia.

12 Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust nähtub, et Prantsuse ametiasutused teatasid 27. märtsil 1991 komisjonile, et nad otsustasid rahuldada komisjoni taotluse, tühistades kõnealuse vabasse ringlusse lubamise nõude ministère de l’Économie, des Finances et du Budget’ (Prantsuse majandus-, rahandus- ja eelarveminister) teatisega importijatele ja eksportijatele, mis avaldati *Journal officiel de la République française*’is 6. juunil 1991.

13 Äriühing Ysal esitas 20. mail 2008 Prantsuse tolliameti vastu kaebuse Prantsuse esimese astme kohtule, nõudes tagasi tollimaksu, mille toll oli väidetavalt alusetult sisse nõudnud aastatel 1988–1991 kolmandatest riikidest Andorrasse imporditud kaubalt (edaspidi „kõnealune tollimaks“).

14 Esimese astme kohus tunnistas 15. juuni 2010. aasta otsusega Ysali kaebuse vastuvõetamatuks, kuna tal puudub kaebuse esitamiseks nii õigus kui ka põhjendatud huvi. See kohtuotsus jäeti apellatsiooniastmes 13. detsembril 2011 muutmata.

15 Cour de cassation (Prantsusmaa kassatsioonikohus) jättis Ysali kassatsioonkaebuse apellatsioonikohtu otsuse peale 21. jaanuari 2014. aasta otsusega rahuldamata. Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust nähtub, et Cour de cassation (kassatsioonikohus) märkis selles kohtuotsuses muu hulgas, et Andorra importijad olid hüvitanud Ysalile kõnealuse tollimaksu, mille viimane oli nende eest tasunud, ning et järelikult on üksnes neil importijatel põhjendatud huvi ja õigus esitada kaebus.

16 16. juulil 2015 esitasid need importijad, kelle nõuded läksid üle äriühingule Caves Andorranes ja YXile, tribunal de grande instance de Toulouse'ile (Toulouse'i esimese astme kohus, Prantsusmaa) Prantsuse tolliameti vastu kaebuse, milles palusid välja mõista summa, mis vastas tolli alusetult sisse nõutud tollimaksule. Nimetatud kohus jättis kaebuse 4. juuli 2017. aasta otsusega rahuldamata.

17 Cour d'appel de Toulouse (Toulouse'i apellatsioonikohus, Prantsusmaa) jättis selle kohtuotsuse 10. veebruari 2020. aasta otsusega muutmata. Sellega seoses leidis ta, et kõnealuse tollimaksu omal algatusel tagasi maksmiseks määruse nr 1430/79 artikli 2 lõike 2 ja ühenduse tolliseadustiku artikli 236 lõike 2 kolmanda lõigu alusel on Prantsuse tollil vaja andmeid nii tagasimaksmisele kuuluva tollimaksu summa kui ka iga võlgniku kindlaksmääramiseks, ilma et ta peaks asja ebaproportsionaalselt palju uurima.

18 Caves Andorranes ja YX esitasid selle kohtuotsuse peale kassatsioonkaebuse Cour de cassationile (kassatsioonikohus), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus, väites sisuliselt, et Cour d'appel de Toulouse (Toulouse'i apellatsioonikohus) rikkus 10. veebruari 2020. aasta otsusega määruse nr 1430/79 artikli 2 lõiget 2. Selles sättes ette nähtud omal algatusel tagasi maksmise kohustus sõltub üksnes kolme aasta pikkusest tähtajast alates kuupäevast, mil tollimaks tehti võlgnikule teatavaks. Seevastu ei näe see säte ette, et tollil peavad olema vajalikud andmed nii tagasimaksmisele kuuluva tollimaksu summa kui ka iga võlgniku kindlaksmääramiseks. Cour d'appel de Toulouse (Toulouse'i apellatsioonikohus) oli seega lisanud sellele sättele tingimuse, mida see ei sisalda.

19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Prantsuse tolli väitel saab ta kõnealust tollimaksu omal algatusel tagasi maksta vaid siis, kui tal on kõik andmed, mille põhjal ta saab kindlaks teha, et maks on sisse nõutud alusetult ja tuleb tagasi maksta. Temalt ei saa nõuda, et ta ise põhjalikult uuriks, kui suur tollimaksu summa tuleb igale asjaomasele ettevõtjale tagasi maksta.

20 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib seetõttu teada, kas määruse nr 1430/79 artikli 2 lõiget 2 ja ühenduse tolliseadustiku artikli 236 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi pädev asutus on kohustatud alusetult sisse nõutud tollimaksu omal algatusel tagasi maksma üksnes siis, kui tal on selleks kõik vajalikud andmed ja kui tal pole andmete puudumisel vaja asja ebaproportsionaalselt palju uurida.

21 Selle kohtu sõnul tekib siinkohal ühtlasi küsimus, kas omal algatusel tagasimaksmine tolli poolt võib toimuda pärast kolme aasta möödumist kuupäevast, mil tollimaksu summa võlgnikule teatavaks tehti. Arvestades 14. juuni 2012. aasta kohtuotsust CIVAD (C-533/10, EU:C:2012:347), mille punktis 21 Euroopa Kohus otsustas, et juhul, kui tollimaks ei tulene seadusest, on selle tagasimaksmise aeg ühenduse tolliseadustiku artikli 236 lõike 2 esimese lõigu kohaselt piiratud kolme aastaga, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas määruse nr 1430/79 artikli 2 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et pädevad asutused ei või pärast seda tähtaega enam tollimaksu omal algatusel tagasi maksta, isegi kui nad tuvastasid tõendatult selle tähtaja jooksul asjaolu, et tollimaks ei tulenenud seadusest.

22 Neil asjaoludel otsustas Cour de cassation (kassatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [määruse nr 1430/79] artikli 2 lõiget 2, mille sisu on korratud [ühenduse tolliseadustiku] artikli 236 lõike 2 [kolmandas lõigus], tuleb tõlgendada nii, et toll saab sisse nõutud tollimaksu omal algatusel tagasi maksta ainult kolme aasta jooksul alates sellest, kui tollimaksu sissenõudmise eest vastutav asutus tegi selle tollimaksu kohta arvestuskande, või hoopis nii, et kolme aasta jooksul pärast tollivõla tekkimist peab toll tuvastama, et tollimaks ei kuulunud tasumisele?

2. Kas [määruse nr 1430/79] artikli 2 lõiget 2, mille sisu on korratud [ühenduse tolliseadustiku] artikli 236 lõike 2 [kolmandas lõigus], tuleb tõlgendada nii, et tollil on sisse nõutud tollimaksu omal algatusel tagasimaksmiseks vaja teada, kes on asjaomased ettevõtjad ning milline summa neist igaühele tuleb tagasi maksta, ilma et ta peaks asja põhjalikult või ebaproportsionaalselt palju uurima?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

23 Kõigepealt tuleb märkida, et arvestades kuupäeva, mil väidetavalt tekkis õigus kõnealuse tollimaksu omal algatusel tagasimaksmisele, on põhikohtuasjas kohaldatavad üksnes määruse nr 1430/79 sätted.

24 Seega tuleb asuda seisukohale, et nende kahe küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 1430/79 artikli 2 lõike 2 kolmandat lõiku tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi tollil on kohustus tollimaks omal algatusel tagasi maksta vaid siis, kui ta on esiteks ise enne kolme aasta möödumist selle tollimaksu kohta arvestuskande tegemisest tuvastanud, et see on sisse nõutud alusetult, ning tal on teiseks teada asjaomaste ettevõtjate nimed ning summa, mis tuleb igaühele neist tagasi maksta. Sellega seoses soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, milliseid meetmeid peab see asutus vajaduse korral sellise teabe saamiseks võtma.

25 Määruse artikli 2 lõikest 1 tuleneb eelkõige, et tollimaks makstakse tagasi, kui pädevale asutusele on tõendatud, et tollimaksu summa, mille kohta on arvestuskanne tehtud, on seotud kaubaga, millel ei ole tekkinud tollivõlga, või on suurem kui see, mis oli seadusega ette nähtud.

26 Nimetatud määruse artikli 2 lõige 2 näeb tagasimaksmiseks ette kaks erinevat korda, nimelt taotluse alusel või omal algatusel (vt selle kohta 26. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Aqua Pro, C-407/16, EU:C:2017:817, punkt 41).

27 Esiteks, vastavalt määruse nr 1430/79 artikli 2 lõike 2 esimesele lõigule tehakse tagasimakse taotluse alusel, mis tuleb esitada asjakohasele tolliasutusele kolme aasta jooksul alates nimetatud tollimaksu kohta arvestuskande tegemise kuupäevast. Teiseks, vastavalt selle määruse artikli 2 lõike 2 kolmandale lõigule maksavad pädevad asutused tollimaksu omal algatusel tagasi, kui nad ise selle tähtaja jooksul tuvastavad, et esineb üks või teine määruse artikli 2 lõikes 1 kirjeldatud olukordadest.

28 Võttes arvesse määruse nr 1430/79 artikli 2 lõikes 1 kirjeldatud olukordi, tuleneb sellest, et toll maksab tollimaksu omal algatusel tagasi, kui ta nimetatud tähtaja jooksul ise tuvastab, et tollimaks on alusetult sisse nõutud, st kui vastavalt selle määruse artikli 2 lõikele 1 on tollile muu hulgas tõendatud, et tollimaksu summa, mille kohta on arvestuskanne tehtud, on seotud kaubaga, millel ei ole tekkinud tollivõlga, või on suurem kui see, mis oli seadusega ette nähtud.

29 Sellega seoses on nimetatud määruse artikli 2 lõike 2 kolmandas lõigus kategooriliselt ette nähtud, et liikmesriigi toll „maksab […] tollimaksu summa tagasi omal algatusel“, ning seega on tollile pandud tagasimaksmise kohustus, ilma et asjaomane importija peaks seda taotlema.

30 Võttes aga arvesse, et selles sättes kasutatud sõnad „selle tähtaja jooksul“ käivad tegusõna „avastama“ juurde, tuleb neid sõnu mõista nii, et tagasimaksmise kohustuse tekkimiseks peab selline tuvastamine toimuma enne kolme aasta möödumist tollimaksu kohta arvestuskande tegemise kuupäevast. Vastavalt määruse nr 1430/79 artikli 1 lõike 2 punktile e on nimetatud kuupäevaks selle haldusakti andmise kuupäev, millega pädevad asutused määrasid esialgu kindlaks kõnealuse tollimaksu summa.

31 Seega sõltub liikmesriigi tolliasutuse kohustus tollimaks omal algatusel tagasi maksta sellest, kas ta on ise enne kolmeaastase tähtaja möödumist alates asjaomase tollimaksu kohta arvestuskande tegemisest tuvastanud, et see tollimaks on alusetult sisse nõutud.

32 See tähtaeg piiritleb seega ajavahemiku, mille jooksul liikmesriigi toll, kes on ise tuvastanud, et tollimaks on alusetult sisse nõutud, on kohustatud selle tollimaksu omal algatusel tagasi maksma. Seevastu, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 46–50 sisuliselt märkis, ei pea tagasimaksmine kui selline tingimata toimuma nimetatud tähtaja jooksul, nii et seda võib teha pärast tähtaja möödumist.

33 Lisaks on tollimaks kehtestatud konkreetsete summade eest, mille liikmesriigi toll on kindlaks määranud konkreetse isiku nimel esitatud tollideklaratsioonide alusel, nii et kui tolliasutus tuvastab, et see tollimaks on sisse nõutud alusetult, tähendab see tingimata seda, et kõnealusele asutusele teadaolev isik on alusetult tasunud kindlaksmääratud summa, mis on sellele asutusele samuti teada. Järelikult, kui liikmesriigi toll tuvastab, et tollimaks on alusetult sisse nõutud ja tuleb tagasi maksta, on talle üldjuhul teada nii see, millisele isikule ta peab tagasimakse tegema, kui ka tagasimaksmisele kuuluva summa täpne suurus.

34 Nimelt ei saa toll tugineda asjaolule, et tema käsutuses ei ole enam huvitatud isikute esitatud tollideklaratsioone või nende kohta tehtud üksikotsuseid, ja põhjendada sellega nendele isikutele tollimaksu tagasi maksmata jätmist, kui toll on määruse nr 1430/79 artikli 2 lõike 2 kolmandas lõigus ette nähtud kolmeaastase tähtaja jooksul tuvastanud, et tollimaks on alusetult sisse nõutud, kuna selle tähtaja möödumiseni peab toll säilitama dokumente ja teavet, mis võivad olla olulised sisse nõutud tollimaksu võimaliku tagasimaksmise seisukohast.

35 Need kaalutlused kehtivad ka juhul, kui tollimaks on alusetult sisse nõutud liikmesriigi tolli vea tõttu seoses võimalusega nõuda tollimaksu teatavast kolmandast riigist pärinevalt või sinna suunduvalt impordilt. Selline viga võib tõepoolest puudutada suurt hulka ettevõtjaid ja üksikotsuseid, mistõttu võib juhtuda, et asjaomase liikmesriigi tollil on vaja teha arvukaid uurimistoiminguid, et teha kindlaks isikud, kellel on õigus tagasimaksmisele. Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb aga, et liikmesriigi asutused ei saa liidu õigusest tulenevate kohustuste

täitmata jätmist põhjendada praktiliste, halduslike või rahaliste raskustega (27. veebruari 2020. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia (raamatupidajad), C-384/18, EU:C:2020:124, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

36 On tõsi, et selleks, et maksta tagasi tollimaks, mille kohta liikmesriigi toll tuvastas, et see on alusetult sisse nõutud, võib tollil teatud juhtudel olla vaja teatavat teavet, mis ei ole ega saanudki olla tema valduses. Nii võib see olla näiteks isiku või isikute suhtes, kes on tagasi makstava tollimaksu tasunud isiku õigusjärglased, kuna vastavalt määruse nr 1430/79 artikli 15 esimesele lõigule makstakse tollimaks tagasi üksnes isikule, kes on selle tollimaksu tasunud, või tema õigusjärglastele. Sama võib kehtida ka selle pangakonto andmete kohta, kuhu tagasimakse tehakse.

37 See asjaolu ei ole aga asjakohane tagasimaksmise kohustuse olemasolu tuvastamisel, kuna selline kohustus tekib niipea, kui liikmesriigi toll tuvastab käesoleva kohtuotsuse punktis 31 nimetatud tingimustel, et tollimaks on alusetult tasutud, vaid olenevalt olukorrast selleks, et teha kindlaks, kas see asutus rikkus oma kohustust tegutseda omal algatusel, kui ta viivitas tagasimaksmisega või jättis selle koguni tegemata.

38 Täpsemalt, kui tollil ei ole temast mitteolenevatel põhjustel teavet, mis on vajalik alusetult sisse nõutud tollimaksu tagasimaksmiseks, nagu on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 36, peab ta määruse nr 1430/79 artikli 2 lõike 2 kolmandast lõigust tuleneva tagasimaksmise kohustuse täitmiseks võtma vajalikud ja sobivad meetmed selle teabe saamiseks. Kõnealused meetmed ei hõlma loomulikult ebaproportsionaalset uurimist, st uurimist, mis nõuaks selliste inim- ja materiaalsete ressursside kasutamist, mis ei vasta kuidagi sellele, mida võib mõistlikult eeldada hoolikalt tegutsevalt haldusorganilt. Siiski ei ole tolli passiivne suhtumine ettekäändel, et tal ei ole vajalikku teavet, kooskõlas tema eespool nimetatud tagasimaksmise kohustusega ega nõuetega, mis tulenevad õigusest heale haldusele, mis on liidu õiguse üldpõhimõte ja liikmesriikidele kohaldatav, kui nad rakendavad seda õigust (vt selle kohta 22. septembri 2022. aasta kohtuotsus Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság jt, C-159/21, EU:C:2022:708, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

39 Põhikohtuasjas on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne kindlaks teha, kas võib asuda seisukohale, et Prantsuse toll oli enne kolme aasta möödumist kõnealuse tollimaksu kohta arvestuskande tegemisest ise tuvastanud, et see on sisse nõutud alusetult. Selle hinnangu andmiseks võib aga Euroopa Kohus anda sellele kohtule kõik liidu õiguse tõlgendamise juhised, mis võivad talle kasulikud olla (7. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Berlin Chemie A. Menarini, C-333/20, EU:C:2022:291, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).

40 Siinkohal nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et komisjon saatis 23. jaanuaril 1991 Prantsuse Vabariigile põhjendatud arvamuse, milles ta väitis, et kolmandatest riikidest pärit ja Andorrasse suunduvalt kaubalt tollimaksu nõudmise praktika on liidu õigusega vastuolus. Prantsuse ametiasutused vastasid 27. märtsi 1991. aasta kirjaga komisjonile, et nad on otsustanud rahuldada komisjoni taotluse ning, võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse ja selle kolmanda riigi vahel sõlmitud ja 1. juulil 1991 jõustuva lepingu sätteid, muuta enne tähtaega põllumajandustoodete Andorrasse eksportimise korda. 6. juuni 1991. aasta ministri teatisega lõpetasid Prantsuse ametiasutused selle praktika kõikide kolmandatest riikidest Andorrasse lähetatud kaupade suhtes.

41 Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks leidma, et nendest sündmustest võib järeldada, et Prantsuse toll on – arvestades, et komisjoni põhjendatud arvamus ei too iseenesest kaasa siduvaid õiguslikke tagajärgi – kaudselt, kuid tingimata tuvastanud, et kolmandatest riikidest

imporditud ja Andorrasse suunduvalt kaubalt sisse nõutud tollimaks oli ebaseaduslik (vt eelkõige 29. septembri 1998. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Saksamaa, C-191/95, EU:C:1998:441, punkt 44), siis tuleb asuda seisukohale, et toll oli selle „ise“ tuvastanud, mistõttu oli tollil määruse nr 1430/79 artikli 2 lõike 2 kolmanda lõigu järgimiseks kohustus kõnealune tollimaks omal algatusel tagasi maksta, kui see tollimaks oli sisse nõutud tuvastamisele eelneva kolme aasta jooksul.

42 Kui selgub, et kõnealuse tollimaksu tagasimaksmiseks oli Prantsuse tollil vaja sellist lisateavet, nagu on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 36, mis ei olnud ega saanudki olla tema valduses, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus selleks, et teha kindlaks, kas see toll on ekslikult jätnud täitmata artikli 2 lõike 2 kolmandast lõigust tuleneva omal algatusel tagasimaksmise kohustuse, kontrollima, kas pärast seda, kui nimetatud toll oli tuvastanud, et kõnealune tollimaks nõuti sisse ebaseaduslikult, võttis ta meetmeid, mis olid selle teabe saamiseks vajalikud ja sobivad, kuid mitte ebaproportsionaalsed. Sellega seoses tuleb siiski tõdeda, et kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangust ei tulene teisiti, ei nähtu Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et selliseid meetmeid oleks võetud.

43 Kõiki eeltoodud põhjendusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et määruse nr 1430/79 artikli 2 lõike 2 kolmandat lõiku tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi tollil on kohustus tollimaks omal algatusel tagasi maksta vaid siis, kui ta on ise enne kolme aasta möödumist alates selle tollimaksu kohta arvestuskande tegemisest tuvastanud, et see on sisse nõutud alusetult, kusjuures see tuvastamine tähendab, et tollil on teada kõnealuse tollimaksu tasunud isikute nimed ning summa, mis tuleb igaühele neist tagasi maksta. Kui sellel asutusel ei ole ega saanudki olla kogu vajalikku teavet selleks, et maksta alusetult sisse nõutud tollimaksu tasunud isikule või tema õigusjärglasele see summa tagasi, peab kõnealune asutus oma tagasimaksmise kohustuse täitmiseks võtma meetmeid, mis on selle teabe saamiseks ja tagasimaksmiseks vajalikud ja sobivad, kuid mitte ebaproportsionaalsed.

Kohtukulud

44 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse sama kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

Nõukogu 2. juuli 1979. aasta määruse (EMÜ) nr 1430/79 impordi- või eksporditollimaksude tagasimaksmise või vähendamise kohta, muudetud nõukogu 7. oktoobri 1986. aasta määrusega (EMÜ) nr 3069/86, artikli 2 lõike 2 kolmandat lõiku

tuleb tõlgendada nii, et

liikmesriigi tollil on kohustus tollimaks omal algatusel tagasi maksta vaid siis, kui ta on ise enne kolme aasta möödumist alates selle tollimaksu kohta arvestuskande tegemisest tuvastanud, et see on sisse nõutud alusetult, kusjuures see tuvastamine tähendab, et tollil on teada kõnealuse tollimaksu tasunud isikute nimed ning summa, mis tuleb igaühele neist tagasi maksta. Kui sellel asutusel ei ole ega saanudki olla kogu vajalikku teavet selleks, et maksta alusetult sisse nõutud tollimaksu tasunud isikule või tema õigusjärglasele see summa tagasi, peab kõnealune asutus oma tagasimaksmise kohustuse täitmiseks võtma meetmeid,

mis on selle teabe saamiseks ja tagasimaksmiseks vajalikud ja sobivad, kuid mitte ebaproportsionaalsed.

Allkirjad